

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2009/104/ЄС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ

від 16 вересня 2009 року

**стосовно мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я під час використання працівниками
робочого обладнання на роботі (друга окрема Директива у розумінні параграфу 1 статті 16
Директиви 89/391/ЄЕС)**

(кодифікована версія)

(Текст має значення для ЄЄП)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ І РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про заснування Європейського Співтовариства та, зокрема, параграф 2 його статті 137,

Беручи до уваги пропозицію Комісії,

Беручи до уваги висновок Європейського -економічно-соціального комітету⁽¹⁾,

Після консультацій з Комітетом регіонів,

Діючи відповідно до процедури, визначеної у статті 251 Договору⁽²⁾,

Оскільки:

- (1) До Директиви Ради 89/655/ЄЕС від 30 листопада 1989 стосовно мінімальних вимог до безпеки та здоров'я під час використання робочого обладнання працівниками у разі здійснення професійної діяльності (друга окрема Директива у розумінні параграфу 1 статті 16 Директиви 89/391/ЄЕС)⁽³⁾ вже декілька разів вносилися значні зміни⁽⁴⁾. В інтересах ясності та раціональності означена Директива повинна бути кодифікована.
- (2) Ця Директива є окремою директивою у розумінні параграфу (1) статті 16 Директиви Ради 89/391/ЄЕС від 12 червня 1989 року про запровадження заходів щодо сприяння вдосконаленню у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі⁽⁵⁾. Отже, положення Директиви 89/391/ЄЕС повністю застосовні до сфери використання робочого обладнання працівниками на роботі, без шкоди для суворіших або спеціальних положень, що містяться в цій Директиві.

*Перекладено українською мовою в рамках
Проекту ЄС-МОП «На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні»
(переклад не є затвердженим)*

⁽¹⁾ ОВ С 100, 30.4.2009, с. 144.

⁽²⁾ Висновок Європейського Парламенту від 8 липня 2008 року (ще не опубліковано в Офіційному віснику) Рішення Ради від 13 липня 2009 року.

⁽³⁾ ОВ L 393, 30.12.1989, с. 13.

⁽⁴⁾ Див. Частина А Додатка Ш.

⁽⁵⁾ ОВ L 183, 29.06.1989, с. 1.

- (3) Параграф (2) статті 137 Договору передбачає, що Рада може за допомогою директив ухвалити мінімальні вимоги для сприяння покращенням, зокрема робочого середовища, з метою захисту здоров'я та безпеки працівників.
- (4) Згідно із зазначеною статтею, такі директиви повинні запобігти накладанню адміністративних, фінансових та юридичних обмежень у спосіб, який міг би затримати створення та розвиток малих і середніх підприємств.
- (5) Положення, ухвалені згідно з параграфом (2) статті 137 Договору, не заважають жодній державі-члену зберігати або вводити жорсткіші заходи щодо захисту умов праці, за умови, що вони сумісні з Договором.
- (6) Дотримання мінімальних вимог, розроблених для гарантування кращого стандарту безпеки та здоров'я під час використання робочого обладнання, є важливим для забезпечення безпеки та здоров'я працівників.
- (7) Покращення техніки безпеки, гігієни праці та здоров'я є метою, яка не повинна підпорядковуватися суто економічним міркуванням.
- (8) Робота на висоті може наразити працівників на особливо значні ризики для їхньої безпеки та здоров'я, зокрема на ризики падіння з висоти й інші серйозні нещасні випадки на роботі, на які припадає значна частка всіх нещасних випадків, а особливо – зі смертельними наслідками.
- (9) Ця Директива є практичним кроком до реалізації соціального виміру внутрішнього ринку.
- (10) Згідно із Директивою 98/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 22 червня 1998 року, що встановлює процедуру надання інформації у сфері технічних стандартів і регламентів, а також правил щодо послуг Інформаційного суспільства ⁽¹⁾, держави-члени зобов'язані повідомляти Комісію про будь-які проекти технічних регламентів, що стосуються машин, обладнання та установок.
- (11) Ця Директива є найбільш відповідним засобом досягнення бажаних цілей і задля цієї мети не виходить за межі того, що є необхідним.
- (12) Ця Директива не повинна перешкоджати зобов'язанням держав-членів, що стосуються кінцевих термінів транспонування до національного законодавства Директив, встановлених у Частині В Додатка III,

УХВАЛИЛИ ЦЮ ДИРЕКТИВУ:

ГЛАВА I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1

Предмет

1. Ця Директива, яка є другою окремою директивою у розумінні параграфа (1) статті 16 Директиви 89/391/ЄЕС, встановлює мінімальні вимоги до безпеки та здоров'я під час використання працівниками робочого обладнання на роботі, як це визначено в статті 2.
2. Положення Директиви 89/391/ЄЕС є повністю застосовними до усієї сфери, зазначеної у параграфі 1, без шкоди для суворіших або спеціальних положень, що містяться у цій Директиві.

⁽¹⁾ОВ L 204, 21.07.1998, с. 37.

*Стаття 2***Визначення**

У цілях цієї Директиви, такі терміни мають наступні значення:

- (a) «робоче обладнання»: будь-які машина, прилад, інструмент або установка, що використовуються на роботі;
- (b) «використання робочого обладнання»: будь-яка діяльність, що залучає робоче обладнання, – така як запуск і зупинка обладнання, його використання, перевезення, ремонт, модифікація, експлуатація та обслуговування, включаючи, зокрема, очищення;
- (c) «небезпечна зона»: будь-яка зона всередині або навколо робочого обладнання, в якій працівник, відкритий для зовнішнього впливу, наражається на ризик для здоров'я або безпеки;
- (d) «працівник, відкритий для зовнішнього впливу»: будь який працівник, який знаходиться частково або повністю в небезпечній зоні;
- (e) «оператор»: працівник або працівники, які за завданням використовують робоче обладнання.

ГЛАВА II

ОБОВ'ЯЗКИ ПРАЦІВНИКІВ*Стаття 3***Загальні обов'язки**

1. Роботодавець вживає заходів, необхідних для забезпечення того, щоб робоче обладнання, що надається працівникам підприємства або установи, було придатним для виконання роботи, що має виконуватися на ньому, або належним чином пристосоване для означеної мети і могло використовуватися працівниками, не ставлячи під загрозу їхню безпеку або здоров'я.

Вибираючи робоче обладнання, яке він пропонує використовувати, роботодавець звертає увагу на конкретні умови та характеристики, а також фактори небезпеки, наявні на підприємстві або в установі, зокрема у робочій зоні, для безпеки та здоров'я працівників і будь-які додаткові фактори небезпеки, що виникають внаслідок використання робочого обладнання, про яке йдеться.

2. Якщо таким чином неможливо повністю забезпечити використання робочого обладнання працівниками без ризику для їхньої безпеки або здоров'я, роботодавець вживає відповідних заходів для мінімізації ризиків.

*Стаття 4***Правила, що стосуються робочого обладнання**

1. Без шкоди для статті 3 роботодавець отримує та/або використовує:

- (a) робоче обладнання, яке, якщо воно вперше надане працівникам підприємства або установи після 31 грудня 1992 року, відповідає:
 - (i) положенням будь-якої відповідної директиви Співтовариства, яка є застосовною;
 - (ii) мінімальним вимогам, викладеним у Додатку I, у межах, що знаходяться поза сферою застосування будь-якої іншої директиви Співтовариства, або застосовуються лише частково;
- (b) робоче обладнання, яке, якщо вже було надане працівникам підприємства або установи до 31 грудня 1992 року, приводиться у відповідність до мінімальних вимог, встановлених у Додатку I, не пізніше, ніж через 4 роки після цієї дати;
- (c) без шкоди для підпункту (i) пункту (a), та шляхом відступу від підпункту (ii) пункту (a) та пункту (b), спеціальне робоче обладнання, що відповідає вимогам параграфу 3 Додатка I, якщо вже було надане працівникам підприємства або установи до 5 грудня 1998 року, приводиться у відповідність до мінімальних вимог, встановлених у Додатку I, не пізніше, ніж через 4 роки після цієї дати.

2. Роботодавець вживає заходів, необхідних для забезпечення того, щоб протягом строку своєї експлуатації робоче обладнання за допомогою належного технічного обслуговування утримувалося на такому рівні, який, залежно від конкретних умов, відповідає пунктам (a) або (b) параграфу 1.

3. Держави-члени, після консультації із соціальними партнерами, та з належним урахуванням національного законодавства та/або практики, встановлюють процедури, за якими можна досягнути рівня безпеки, що відповідає цілям, зазначеним у Додатку II.

*Стаття 5***Перевірка робочого обладнання**

1. Роботодавець забезпечує попередню перевірку у випадках, коли безпека робочого обладнання залежить від умов установки (після установки та перед першим запуском в експлуатацію), та перевірку

після збирання його на новому майданчику або на новому місці компетентними особами відповідно до національного законодавства та/або практики, щоб переконатися, що робоче обладнання було встановлене правильно та працює належним чином.

2. Для того, щоб забезпечити збереження здоров'я та безпечних умов, а також можливість своєчасного виявлення та усунення зносів, що можуть призвести до небезпечних ситуацій, роботодавець забезпечує, щоб робоче обладнання, що знаходиться в умовах, що спричиняють такий знос, підлягало:

- (a) періодичним перевіркам та, у разі необхідності, випробуванням компетентними особами відповідно до національного законодавства та/або практики;
- (b) спеціальним перевіркам компетентними особами відповідно до національного законодавства та/або практики кожного разу, коли трапляються виняткові обставини, які можуть поставити під загрозу безпеку робочого обладнання, такі як робота з модифікації, аварії, природні явища та тривалі періоди бездіяльності.

3. Результати перевірок реєструються та зберігаються в розпорядженні відповідних органів. Вони повинні зберігатися протягом належного періоду часу.

Коли робоче обладнання використовується поза межами підприємства, воно має супроводжуватися документальними доказами того, що остання перевірка була здійснена.

4. Держави-члени встановлюють умови, за яких здійснюються такі перевірки.

Стаття 6

Робоче обладнання, з яким пов'язані особливі ризики

Коли існує ймовірність того, що використання робочого обладнання може становити особливі ризики для безпеки або здоров'я працівників, роботодавець вживає заходів, необхідних для забезпечення того, щоб:

- (a) використання робочого обладнання обмежувалося тими особами, які отримали завдання його використовувати;
- (b) у разі ремонту, модифікації, експлуатації або технічного обслуговування, означені працівники спеціально призначаються для виконання такої роботи.

Стаття 7

Ергономіка та здоров'я роботи

Робоча зона та положення працівників під час використання робочого обладнання, а також ергономічні принципи повинні повністю враховуватися роботодавцем у разі застосування мінімальних вимог до безпеки та здоров'я.

Стаття 8

Інформування працівників

1. Без шкоди для статті 10 Директиви 89/391/ЄС роботодавець вживає заходів, необхідних для забезпечення того, щоб працівники мали у своєму розпорядженні належну інформацію та, у разі необхідності, письмові інструкції щодо робочого обладнання, що використовується на роботі.

2. Інформація та письмові інструкції повинні містити щонайменше належну інформацію щодо безпеки та здоров'я, що стосується:

- (a) умов використання робочого обладнання;
- (b) передбачуваних нештатних ситуацій;

(с) висновків, що їх слід зробити з досвіду використання робочого обладнання, якщо це є доречним.

Працівники повинні бути поінформовані про небезпеки, що їх стосуються, робоче обладнання, що знаходиться в робочій зоні або на майданчику, та будь-які зміни, що впливають на них, тією мірою, якою вони впливають на робоче обладнання, розташоване в їхній безпосередній робочій зоні або на майданчику, навіть якщо вони безпосередньо не використовують таке обладнання.

3. Інформація та письмові інструкції повинні бути зрозумілими для зазначених працівників.

Стаття 9

Навчання працівників

Без шкоди для статті 12 Директиви 89/391/ЄЕС роботодавець вживає заходів, необхідних для забезпечення того, щоб:

- (а) працівники, які отримали завдання використовувати робоче обладнання, отримують належне навчання, включаючи навчання щодо будь-яких ризиків, що можуть виникнути внаслідок такого використання;
- (б) працівники, зазначені у пункті (б) статті 6, отримують належну спеціальну професійну підготовку.

Стаття 10

Консультавання та участь працівників

Консультавання та участь працівників і/або їхніх представників з питань, що охоплюються цією Директивою, включаючи Додатки до неї, відбуваються відповідно до статті 11 Директиви 89/391/ЄЕС.

ГЛАВА III

ІНШІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 11

Внесення змін до Додатків

1. Доповнення Додатка I додатковими мінімальними вимогами, застосовними до конкретного робочого обладнання, як зазначено у його параграфі 3, ухвалюється Радою відповідно до процедури, встановленої у параграфі (2) статті 137 Договору.
2. Суто технічне доопрацювання Додатків може бути ухвалене відповідно до процедури, встановленої у параграфі (2) статті 17 Директиви 89/391/ЄЕС, в результаті:
 - (а) ухвалення директив щодо технічної гармонізації і стандартизації робочого обладнання; та/або
 - (б) технічного прогресу, змін у міжнародних нормативних актах або специфікаціях, або знань у сфері робочого обладнання.

Стаття 12

Прикінцеві положення

Держави-члени надсилають Комісії тексти положень національного законодавства, які вони вже ухвалили або ухвалюють у сфері, що охоплюється цією Директивою.

Стаття 13

Директива 89/655/ЄЕС, зі змінами, внесеними Директивами та переліченими у Частині А Додатка III, скасовується без шкоди для зобов'язань держав-членів щодо термінів транспонування до національного законодавства Директив, перелічених у Частині В Додатка III.

Посилання на скасовану Директиву вважаються посиланнями на цю Директиву та читаються за таблицею відповідності, наведеною в Додатку IV.

Стаття 14

Ця Директива набирає чинності на 20-й день після її опублікування в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

Стаття 15

Ця Директива адресується державам-членам.

Вчинено у Страсбурзі, 16 вересня 2009 року.

*За Європейський
Парламент
Президент
J. BUZEK*

*За Раду
Президент
C. MALMSTROM*

*ДОДАТОК I***МІНІМАЛЬНІ ВИМОГИ**

(зазначені у підпункті (ii) пункту (а) та у пункті (b) параграфу (1) статті 4)

1. Загальний коментар

Зобов'язання, наведені у цьому Додатку, застосовуються із врахуванням положень цієї Директиви та у випадках, коли існують відповідні ризики для робочого обладнання, про яке йдеться.

Наступні мінімальні вимоги, тією мірою, якою вони стосуються використовуваного робочого обладнання, не обов'язково вимагають вжиття таких самих заходів, як основоположні вимоги стосовно нового робочого обладнання.

2. Загальні мінімальні вимоги, застосовні до робочого обладнання

- 2.1. Прилади управління робочим обладнанням, що впливають на безпеку, повинні бути чітко видимими та розпізнаваними, а у разі необхідності відповідним чином марковані.

За винятком випадків, коли це є необхідним для певних приладів управління, прилади управління повинні бути розташовані поза межами небезпечних зон і в такий спосіб, щоб їх експлуатація не могла становити жодної додаткової загрози. Вони не повинні спричиняти будь-якої небезпеки внаслідок ненавмисної активації.

Якщо це є необхідним, знаходячись біля пульта головного управління, оператор повинен бути в змозі переконатися, що в небезпечних зонах немає жодної людини. Якщо це не є можливим, повинна існувати система попередження – така, як звуковий або видимий попереджувальний сигнал, що включається автоматично кожного разу, коли обладнання запускається. Працівник, відкритий для зовнішнього впливу, повинен мати час і засоби швидко уникнути небезпек, спричинених запуском або зупинкою робочого обладнання.

Системи управління повинні бути безпечними та мають обиратися з належним врахуванням поломок, дефектів та обмежень, яких слід очікувати за планових умов використання.

- 2.2. Запуск робочого обладнання повинен бути можливим тільки за цільової активації приладів управління. Те саме застосовується до:

— повторного його запуску після зупинки з будь-якої причини,

— для управління суттєвими змінами в режимі роботи (наприклад, швидкість, тиск тощо),

якщо тільки такий повторний запуск або змінення режиму не наражає працівника, відкритого для зовнішнього впливу, на будь-яку небезпеку.

Ця вимога не застосовується до повторного запуску або змінення режиму в нормальному робочому циклі автоматизованого приладу.

- 2.3. Усе робоче обладнання повинно бути оснащено приладом повної та безпечної його зупинки.

Кожне робоче місце повинне бути обладнане приладом управління для зупинки частини або усього робочого обладнання, залежно від типу небезпеки, щоб забезпечити безпечність обладнання. Система управління зупинкою обладнання повинна мати пріоритет перед приладом запуску. Коли робоче обладнання або його небезпечні частини зупинені, енергопостачання приводів повинно бути вимкнуте.

- 2.4. У випадку, коли це є доцільним, і залежно від небезпеки, що її становить обладнання, та його номінального часу зупинки, робоче обладнання повинно бути облаштоване приладом аварійної зупинки.

- 2.5. Робоче обладнання, що становить ризик, пов'язаний з частинами, що падають або виступають, повинно бути оснащено відповідними запобіжними приладами, що відповідають характеру ризику.

Робоче обладнання, що становить небезпеку, пов'язану з викидами газу, випарів, рідини або пилу, повинно бути оснащено відповідними пристроями для утримання та/або видалення, розташованими поруч із джерелами небезпеки.

- 2.6. Робоче обладнання та частини такого обладнання у відповідних випадках, коли це є необхідним для безпеки та здоров'я працівників, повинні бути зафіксованими на місці за допомогою затискачів або інших засобів.

- 2.7. У випадку, коли існує ризик розриву або руйнації частин робочого обладнання, що може створити значну небезпеку для безпеки та здоров'я працівників, повинні бути вжиті відповідні заходи щодо захисту.

- 2.8. У випадку, коли існує ризик механічного контакту з рухомими частинами робочого обладнання, що може призвести до нещасних випадків, ці частини повинні бути обладнані захисною огорожею або приладами для запобігання доступу до небезпечних зон або для зупинення руху небезпечних частин до моменту, коли досягаються небезпечні зони.

Захисні огорожі та захисні прилади повинні:

- бути міцними,
 - не спричиняти жодної додаткової небезпеки,
 - бути такими, щоб їх було складно зняти або вивести з ладу,
 - розташовуватися на достатній відстані від небезпечної зони,
 - не обмежувати більше, ніж це є потрібним, огляд робочого циклу обладнання,
 - давати змогу здійснювати операції, необхідні для встановлення або заміни частин і для проведення робіт з технічного обслуговування, обмежуючи доступ тільки до зони, де повинні виконуватися роботи, і, якщо це є можливим, не знімаючи захисної огорожі та захисного приладу.
- 2.9. Зони та пункти для роботи чи технічного обслуговування повинні бути відповідним чином освітлені – відповідно до операцій, що мають на них виконуватися.
- 2.10. Частини робочого обладнання, температура яких є високою або дуже низькою, у разі необхідності повинні бути захищені, щоб уникнути контакту або наближення до них працівників.
- 2.11. Прилади аварійної сигналізації на робочому обладнанні повинні бути однозначними, легко сприйматися та бути зрозумілими.
- 2.12. Робоче обладнання може використовуватися тільки для операцій та за умов, для яких воно призначене.
- 2.13. Слід зробити можливим, щоб роботи з технічного обслуговування виконувалися тоді, коли обладнання зупинене. Якщо це не є можливим, повинна існувати можливість вжити відповідних захисних заходів для виконання таких операцій або передбачити виконання таких операцій за межами небезпечних зон.

Якщо будь-яка машина має журнал технічного обслуговування, він повинен постійно оновлюватися.

2.14. Усе робоче обладнання повинно бути оснащено чітко розрізняваними засобами, щоб ізолювати його від усіх джерел енергопостачання.

Повторне підключення може відбуватися за умов, при яких вважається, що воно не становить ризику для відповідних працівників.

2.15. Робоче обладнання повинно мати попередження та позначки, необхідні для забезпечення безпеки працівників.

2.16. Працівники повинні мати безпечні засоби доступу до усіх зон, призначених для виробництва, налагодження та технічного обслуговування, а також бути в змозі безпечно перебувати в них.

2.17. Усе робоче обладнання повинно відповідати вимогам захисту працівників від ризику загоряння або перегріву робочого обладнання, або викидів газу, пилу, рідин, пари чи інших речовин, що виробляються, використовуються або зберігаються у робочому обладнанні.

2.18. Усе робоче обладнання повинно відповідати вимогам запобігання ризику вибуху робочого обладнання або речовин, що виробляються, використовуються або зберігаються у робочому обладнанні.

2.19. Усе робоче обладнання повинно відповідати вимогам захисту працівників, відкритих для зовнішнього впливу, від ризику прямого або непрямого контакту з електричним струмом.

3. Додаткові мінімальні вимоги, застосовні до спеціальних типів робочого обладнання

3.1. Мінімальні вимоги до пересувного робочого обладнання, самохідного або несамохідного

3.1.1. Робоче обладнання, рухом якого керують працівники, повинно бути обладнане у такий спосіб, щоб зменшити ризики для працівників під час переїзду.

Ці ризики повинні включати ризики контакту працівників із колесами або гусеницями, або захоплення їх колесами або гусеницями.

3.1.2. У випадку, коли випадкове захоплення приводного блоку між рухомим вузлом робочого обладнання та його допоміжними механізмами або будь-чим, що буксирується, може створити певний ризик, таке робоче обладнання повинно бути обладнане або пристосоване таким чином, щоб запобігати блокуванню приводних блоків.

Якщо такому захопленню запобігти неможливо, слід вжити усіх можливих заходів для запобігання негативним наслідкам для працівників.

3.1.3. Якщо вали приводу, що приводять у рух рухомі частини робочого обладнання, забруднюються або ушкоджуються через волочіння землею, вони повинні бути доступними для ремонту.

3.1.4. Пересувне робоче обладнання з працівниками-водіями повинно конструюватися таким чином, щоб обмежувати в реальних умовах використання ризику перекидання робочого обладнання:

- за допомогою захисних конструкцій, сконструйованих так, щоб запобігати нахилу обладнання більше, ніж на чверть оберту, або
- за допомогою конструкції, що забезпечує достатній простір навколо працівників-водіїв, якщо нахил стане більшим за чверть оберту, або
- за допомогою будь-якого іншого пристрою, що матиме таку саму дію.

Ці захисні конструкції можуть бути невід'ємною частиною робочого обладнання.

Ці захисні конструкції не вимагаються, коли робоче обладнання під час роботи стабілізоване або у разі, якщо конструкція унеможливує перекидання.

У випадку, коли у разі перекидання обладнання існує ризик затискання працівника-водія між частинами робочого обладнання та землею, повинна встановлюватися система фіксації працівників-водіїв.

3.1.5. Автоавантажувачі з вилковим захватом, на яких працюють один або більша кількість працівників, повинні бути пристосовані або обладнані з метою обмежити ризик перекидання таких автоавантажувачів, наприклад.:

- шляхом встановлення захисної кабіни для водія, або
- за допомогою конструкції для запобігання перекиданню автоавантажувача, або
- за допомогою конструкції, яка гарантуватиме, що у разі перекидання автоавантажувача, між землею та певними частинами автоавантажувача залишатиметься достатній простір для працівників-водіїв, або
- за допомогою конструкції, яка утримуватиме працівників на сидінні водія, щоб запобігти їх стисканню між частинами автоавантажувача, що перекинувся.

3.1.6. Самохідне робоче обладнання, яке під час руху може наразити людей на ризик, повинне відповідати таким умовам:

- (a) обладнання повинно мати засоби для запобігання несподіваному запуску;
- (b) воно повинно мати належні засоби для мінімізації наслідків зіткнення у разі, якщо більше ніж один вузол робочого обладнання на гусеничному шасі рухається одночасно;
- (c) повинен бути встановлений пристрій для гальмування та зупинки обладнання. Якщо цього вимагають міркування безпеки, у випадку несправності головного блоку мають бути наявними аварійні пристрої гальмування та зупинки обладнання, що керуються за допомогою легкодоступних пристроїв управління або автоматично;
- (d) у разі, коли сектор безпосереднього огляду водія є недостатнім для забезпечення безпеки, з метою покращення огляду повинні бути встановлені відповідні допоміжні пристрої;
- (e) робоче обладнання, призначене для використання вночі або в темних місцях, повинно бути оснащено освітленням, що відповідає виконуваній роботі та повинно забезпечувати достатню безпеку для працівників;
- (f) робоче обладнання, яке становить небезпеку пожежі або само по собі, або з огляду на той вантаж, що воно буксирує або перевозить, і може наразити на небезпеку працівників, повинно бути оснащено відповідними протипожежними приладами у разі, якщо такі прилади недоступні у достатній кількості поблизу місця використання робочого обладнання;
- (g) дистанційно кероване робоче обладнання повинно автоматично зупинятися, як тільки воно залишить зону дії приладу управління;
- (h) дистанційно кероване робоче обладнання, яке за нормальних умов може спричинити небезпеку затискання або зіткнення, повинне мати засоби захисту проти такої небезпеки, якщо тільки не передбачені інші відповідні прилади для контролю за ризиком зіткнення.

3.2. Мінімальні вимоги до робочого обладнання для піднімання вантажів

3.2.1. Якщо робоче обладнання для піднімання вантажів встановлюється на постійній основі, під час його використання повинні бути забезпечені його міцність і стійкість із врахуванням, зокрема, вантажів, що підіймаються, та напруження, що виникає на опорних точках і точках кріплення конструкцій.

3.2.2. Машини для піднімання вантажів повинні мати чіткі зазначення їхньої номінальної вантажопідйомності, а також, у разі необхідності, мають бути обладнані пластиною розподілу навантаження, яка забезпечуватиме номінальну вантажопідйомність за будь-якої конфігурації обладнання.

Допоміжні механізми для піднімання повинні бути позначені у такий спосіб, щоб можна було визначити характеристики, необхідні для безпечного використання.

Робоче обладнання, не призначене для піднімання людей, але яке помилково може бути використане для цього, повинно бути відповідним чином і чітко позначене.

3.2.3. Встановлене на постійній основі робоче обладнання повинно встановлюватися у такий спосіб, щоб зменшити ризик, того, що вантаж:

- (a) вдарить працівників;
- (b) ненавмисно буде віднесений у бік або вільно впаде;
- (c) буде ненавмисно скинутий.

3.2.4. Робоче обладнання для піднімання та переміщення працівників повинно бути таким, щоб:

- (a) запобігати ризику падіння машини, якщо такий існує, шляхом встановлення відповідних пристроїв;
- (b) запобігати ризику випадіння з машини самого користувача, якщо така існує;
- (c) запобігати ризику затиснення, застрявання користувача або удару по ньому, зокрема через ненавмисний контакт з предметами;
- (d) забезпечити відсутність подальшої небезпеки для осіб, захоплених у машині в разі аварії, і можливість їхнього звільнення.

Якщо за причин, притаманних майданчику, та перепадів висот, ризиків, зазначених у пункті (a) не можна уникнути за допомогою будь-яких заходів безпеки, повинен бути встановлений та перевірятися кожного робочого дня підвісний канат зі збільшеним коефіцієнтом безпеки.

*ДОДАТОК II***ПОЛОЖЕННЯ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ВИКОРИСТАННЯ РОБОЧОГО ОБЛАДНАННЯ**

(зазначені у параграфі 3 статті 4)

Загальний коментар

Цей Додаток застосовується з оглядом на цю Директиву та у разі, якщо існує відповідний ризик для робочого обладнання, про яке йдеться.

1. Загальні положення для всього робочого обладнання

- 1.1. Робоче обладнання повинно встановлюватися, розташовуватися та використовуватися у такий спосіб, щоб зменшити ризики для тих, хто використовує робоче обладнання, та інших працівників, наприклад, забезпечуючи достатній простір між рухомими частинами робочого обладнання та закріпленими або рухомими частинами у його навколишньому просторі, а також безпечно подання та виведення усіх форм енергії та речовин, що використовуються або виробляються.
- 1.2. Робоче обладнання повинне встановлюватися або демонтуватися за безпечних умов, зокрема, з дотриманням будь-яких інструкцій, які, можливо, були надані виробником.
- 1.3. Робоче обладнання, в яке під час використання може вдарити блискавка, повинно бути захищене пристроями або відповідними засобами для протидії наслідкам удару блискавки.

2. Положення стосовно використання пересувного обладнання, самохідного або несамохідного

- 2.1. Керувати самохідним робочим обладнанням повинні тільки працівники, які пройшли відповідну підготовку для безпечного керування таким обладнанням.
- 2.2. Якщо робоче обладнання пересувається в межах робочої зони, повинні бути складені та виконуватися відповідні правила руху.
- 2.3. Повинні бути вжиті організаційні заходи для запобігання потраплянню піших працівників до зони роботи самохідного робочого обладнання.

Якщо роботу можна належно виконати тільки за умови, коли піші працівники присутні в зоні, слід вжити відповідних заходів для запобігання їхньому травмуванню обладнанням.
- 2.4. Перевезення працівників на пересувному робочому обладнанні з механічним приводом дозволяється тільки там, де для цього передбачені засоби безпеки. Якщо протягом руху повинна виконуватися робота, слід у разі необхідності регулювати швидкість.
- 2.5. Пересувне робоче обладнання з двигуном внутрішнього згоряння не можна використовувати у робочих зонах, якщо не може бути гарантовано доступ достатньої кількості повітря, що не становить загрози для здоров'я або безпеки працівників.

3. Положення стосовно використання робочого обладнання для піднімання вантажів**3.1. Загальні зауваження**

- 3.1.1. Робоче обладнання, яке є пересувним або може бути демонтоване, та яке сконструйовано для піднімання вантажів, повинно використовуватися у такий спосіб, щоб забезпечити стійкість робочого обладнання під час використання за усіх передбачуваних умов із врахуванням характеру ґрунту.
- 3.1.2. Підняття людей може здійснюватися тільки за допомогою робочого обладнання та допоміжних приладів, передбачених для цього.

Без шкоди для статті 5 Директиви 89/391/ЄЕС, у порядку винятку, робоче обладнання, яке не сконструйоване спеціально для піднімання людей, може використовуватися з означеною метою за умови, що вжито заходів із забезпечення безпеки відповідно до національного законодавства та/або практики, що передбачають відповідний нагляд.

Поки працівники знаходяться на робочому обладнанні, сконструйованому для піднімання вантажів, на посту управління повинні завжди бути люди. Люди, яких підіймають, повинні мати надійні засоби зв'язку. У випадку небезпеки повинні бути в наявності надійні засоби їх евакуації.

- 3.1.3. Повинні бути вжиті заходи для забезпечення відсутності працівників під підвішеним вантажем, якщо тільки їхня присутність не вимагається для належного виконання роботи.

Вантажі не можна переміщати над незахищеними робочими зонами, зазвичай зайнятими працівниками.

У випадку, коли таке трапляється, якщо роботу не можна виконати належним чином у будь-який інший спосіб, повинні бути встановлені та застосовані відповідні процедури.

- 3.1.4. Допоміжні вантажопідйомні пристрої повинні добиратися відповідно до вантажів, що будуть переноситися, точок захоплення, такелажних пристосувань та атмосферних умов, з оглядом на режим і конфігурацію стропування. Спорядження допоміжного вантажопідйомного пристрою повинно бути чітко позначено, щоб користувачі мали змогу ознайомитися з його характеристиками у разі, якщо таке спорядження не розбирається після використання.

- 3.1.5. Вантажопідйомні пристрої повинні зберігатися у спосіб, який запобігатиме їхньому пошкодженню або погіршенню їхніх характеристик.

3.2. Робоче обладнання для піднімання некерованих вантажів

- 3.2.1. Коли два або більша кількість одиниць робочого обладнання, що використовуються для піднімання некерованих вантажів, встановлюються або монтуються на майданчику у такий спосіб, що їхні робочі радіуси перекриваються, повинні бути вжиті відповідні заходи для запобігання зіткненню між вантажами або частинами робочого обладнання.

- 3.2.2. У разі використання пересувного робочого обладнання для піднімання некерованих вантажів повинні бути вжиті заходи для запобігання розгойдуванню, перекиданню обладнання або, залежно від випадку, зрушення або сковзання. Повинні здійснюватися перевірки для забезпечення належного виконання цих заходів.

- 3.2.3. Якщо оператор робочого обладнання, сконструйованого для піднімання некерованих вантажів, не може простежити весь шлях проходження вантажу або безпосередньо, або за допомогою допоміжного обладнання, що надаватиме необхідну інформацію, на зв'язку з оператором повинна знаходитися компетентна особа для того, щоб спрямовувати його, та повинні бути вжиті організаційні заходи для запобігання зіткненню вантажу, що може наразити на небезпеку працівників.

- 3.2.4. Робота повинна бути організована у такий спосіб, щоб, коли працівник прилаштовує або знімає вантаж вручну, це робилося за безпечних умов, зокрема за допомогою працівника, який зберігає прямий або непрямий контроль за робочим обладнанням.

- 3.2.5. Усі операції з піднімання вантажу повинні належним чином плануватися, за ними повинен здійснюватися відповідний нагляд у такий спосіб, щоб забезпечити захист працівників.

Зокрема, якщо вантаж має підійматися одночасно двома або більшою кількістю одиниць робочого обладнання, сконструйованого для піднімання некерованих вантажів, повинна бути встановлена та застосовуватися процедура забезпечення належної координації з боку операторів.

- 3.2.6. Якщо робоче обладнання, сконструйоване для піднімання некерованих вантажів, більше не може утримувати вантаж у випадку повного або часткового відключення електроенергії, повинні бути вжиті відповідні заходи для того, щоб уникнути нараження працівників на будь-які ризики, що можуть виникнути внаслідок цього.

Підвішені вантажі не можна залишати без нагляду, якщо доступ до небезпечної зони не закрито, а вантаж не підвішений та не утримується у безпечний спосіб.

- 3.2.7. Використання робочого обладнання, сконструйованого для піднімання некерованих вантажів, під відкритим небом повинне бути припинено, коли метеорологічні умови погіршуються до такої межі, що ставиться під загрозу безпечне використання обладнання та зростає загроза наразити працівників на ризики. Для уникнення будь-яких ризиків для працівників повинні бути вжиті належні безпекові заходи, зокрема заходи із запобігання перекиданню робочого обладнання.

4. Положення стосовно використання робочого обладнання, призначеного для тимчасової роботи на висоті

4.1. Загальні положення

- 4.1.1. Якщо, відповідно до статті 6 Директиви 89/391/ЄЕС та статті 3 цієї Директиви, тимчасову роботу на висоті неможливо здійснити у безпечний спосіб та за ергономічних умов на придатній поверхні, повинно обиратися робоче обладнання, яке найкращим чином підходить для забезпечення та збереження безпечних умов праці. Заходи колективного захисту повинні мати пріоритет перед заходами індивідуального захисту. Розміри робочого обладнання повинні відповідати характеру роботи, що виконується на ньому, та передбачуваним навантаженням, а також повинні дозволяти безпечний прохід.

Повинні обиратися найвідповідніші засоби доступу до тимчасових робочих зон на висоті, згідно з частотою проходу, висотою, якої потрібно буде досягти, і тривалістю використання. Обраний спосіб повинен дозволяти евакуацію у випадку невідвортної небезпеки. Прохід у будь-якому напрямку між засобами доступу та платформами, настилами та сходнями не повинен породжувати будь-які додаткові ризики падіння.

- 4.1.2. Дробрини можуть використовуватися в якості робочих місць для роботи на висоті тільки за обставин, за яких, враховуючи пункт 4.1.1, використання іншого, безпечнішого, робочого обладнання не виправдане через низький рівень ризику та через невелику тривалість використання, або наявних особливостей майданчика, які роботодавець не може змінити.

- 4.1.3. Використання техніки верхолазних робіт на канатах може здійснюватися тільки за обставин, коли оцінка ризиків вказує на те, що робота може бути виконана безпечно та при цьому не виправдано використання іншого, безпечнішого, робочого обладнання.

Враховуючи оцінку ризиків та залежно, зокрема, від тривалості роботи й ергономічних обмежень, слід передбачати місце для сидіння з відповідними додатковими пристроями.

- 4.1.4. Залежно від типу робочого обладнання, обраного на підставі зазначеного вище, повинні бути встановлені відповідні заходи для мінімізації ризиків для працівників, притаманних означеному типу обладнання. Якщо це є необхідним, повинно передбачатися встановлення захисних засобів для запобігання падінню. Вони повинні бути підхожої конфігурації і достатньо міцними, щоб запобігти падінням з висоти або зупинити їх, та, наскільки це є

можливим, попередити травмування працівників. Колективні захисні засоби для запобігання падінню можуть перериватися тільки у місцях доступу до драбин або сходів.

- 4.1.5. Коли виконання конкретного завдання вимагає тимчасового зняття колективного засобу захисту, сконструйованого для запобігання падінню, повинні бути вжиті заходи для встановлення дієвих компенсаційних засобів безпеки. Робота не може здійснюватися, поки таких заходів не вжито. Як тільки таку конкретну роботу буде закінчено, остаточно або тимчасово, колективні засоби безпеки для запобігання падінню повинні бути встановлені знову.
- 4.1.6. Тимчасова робота на висоті може здійснюватися тільки тоді, коли погодні умови не ставлять під загрозу безпеку та здоров'я працівників.

4.2. Спеціальні положення стосовно використання драбин

- 4.2.1. Драбини повинні розташовуватися таким чином, щоб була забезпечена їхня стійкість під час використання. Переносні драбини повинні встановлюватися на стійкій, міцній нерухомій опорі належних розмірів таким чином, щоб щаблі драбини залишалися у горизонтальному положенні. Підвісні драбини повинні закріплюватися у безпечний спосіб та, за винятком мотузкових драбин, у такий спосіб, щоб вони не могли зміститися та щоб попереджувалося їх розхитування.
- 4.2.2. Під час використання слід запобігати ковзанню ніжок переносних драбин за допомогою закріплення опірних балок на їхніх верхніх або нижніх кінцях або поблизу них із застосуванням будь-яких пристроїв, що перешкоджатимуть ковзанню, або за допомогою будь-яких інших засобів, що матимуть таку саму дієвість. Драбини, що використовуються для доступу, повинні бути достатньо довгими, щоб достатньою мірою видаватися за межі платформи доступу, якщо не було вжито інших заходів для забезпечення міцної опори для рук. Поєднані драбини та висувні драбини повинні використовуватися у такий спосіб, щоб запобігати руху різних секцій одна щодо іншої. Пересувні драбини не повинні рухатися, поки на них не ступлять.
- 4.2.3. Драбини повинні використовуватися у такий спосіб, щоб завжди забезпечувати працівникам безпечну опору для рук і ніг. Зокрема, якщо вантаж має переноситися драбиною вручну, це не повинно усувати потребу в безпечній опорі для рук.

4.3. Спеціальні положення стосовно використання риштування

- 4.3.1. У разі, коли інформація про розрахунки обраного риштування є недоступною, або інформація не охоплює особливості конструкції, що проектується, повинні бути здійснені розрахунки міцності та стабільності, якщо риштування не збирається відповідно до загальноновизнаної стандартної конфігурації.
- 4.3.2. Залежно від складності обраного риштування компетентною особою повинен бути складений план збирання, використання та демонтажу. Він може бути у формі стандартного плану, доповненого пунктами, що стосуються конкретних деталей риштування, про яке йдеться.
- 4.3.3. Опорні елементи риштування повинні бути захищені від ковзання або за допомогою кріплення до робочої поверхні, застосування пристрою проти ковзання, або будь-якими іншими засобами, що мають таку саму ефективність, а робоча поверхня повинна мати достатню міцність. Повинні бути зроблені кроки для забезпечення стабільності риштування. Колісне риштування повинно мати відповідні пристрої, які запобігатимуть його випадковому зрушенню з місця під час роботи на висоті.

- 4.3.4. Розміри, форма та розміщення настилів риштування повинні відповідати характеру виконуваної роботи та бути придатними для вантажів, що переносяться, а також давати змогу безпечно працювати та рухатися. Настили риштування повинні збиратися у такий спосіб, щоб їхні компоненти не могли рухатися у разі звичайного використання. Не повинно бути небезпечних зазорів між компонентами настилу та вертикальними засобами колективного захисту, сконструйованими для запобігання падінням
- 4.3.5. У випадку, коли частини риштування не готові до використання, наприклад, під час збирання, демонтажу або змінення конфігурації, вони повинні маркуватися за допомогою попереджувальних знаків загального характеру відповідно до національних положень, що транспонують Директиву Ради 92/58/ЄЕС від 24 червня 1992 року про мінімальні вимоги до забезпечення знаками безпеки та/або здоров'я на роботі (дев'ята окрема директива у значенні параграфа (1) статті 16 Директиви 89/391/ЄЕС) ⁽¹⁾ та бути належним чином розмежовані за допомогою фізичних засобів, які запобігають доступу до небезпечної зони.
- 4.3.6. Риштування повинно збиратися, демонтуватися або значною мірою змінюватися тільки під наглядом компетентної особи та працівниками, які отримали відповідну та спеціальну підготовку для виконання запланованих операцій, приділяючи особливу увагу конкретним ризикам відповідно до статті 9, зокрема:
- (a) розумінню плану збирання, демонтажу та змінення конфігурації зазначеного риштування;
 - (b) безпеці під час збирання, демонтажу та змінення конфігурації зазначеного риштування;
 - (c) заходам щодо запобігання ризику падіння людей або предметів;
 - (d) заходам безпеки у випадку змінення погодних умов, які можуть негативно вплинути на безпеку зазначеного риштування;
 - (e) дозволеному навантаженню;
 - (f) будь-яким іншим ризикам, яких можуть спричинити вищезазначені операції зі збирання, демонтажу та змінення конфігурації.

Особа, що здійснює нагляд, та зазначені працівники повинні мати у своєму розпорядженні план збирання та демонтажу, зазначений у пункті 4.3.2, включаючи будь-які інструкції, які він може містити.

4.4. Спеціальні положення стосовно використання техніки верхолазних робіт на канатах

Використання техніки верхолазних робіт на канатах повинно відповідати таким умовам:

- (a) система повинна включати щонайменше два окремо зафіксовані канати – один як засіб доступу, спускання та підтримання (робочий канат), а інший як резервний (канат безпеки);
- (b) працівники повинні бути забезпечені відповідними прив'язними захисними ременями та використовувати їх, а також за їхньою допомогою повинні бути прикріплені до канату безпеки;
- (c) робочий канат повинен бути обладнаний безпечними пристроями для піднімання та спускання та мати систему автоматичного блокування для того, щоб запобігти падінню користувача, якщо він втратить контроль над своїм рухом. Канат безпеки повинен бути обладнаний мобільною системою запобігання падінню, яка слідує за рухами працівника;

⁽¹⁾ОВ L 245, 26.08.1992, с. 23.

- (d) інструменти та інші допоміжні прилади, що використовуються працівником, повинні бути закріплені на ремені або на сидінні працівника або якимось іншим відповідним чином;
- (e) робота повинна відповідним чином бути спланована, та за нею повинен здійснюватися відповідний нагляд – так, щоб працівник міг бути негайно врятований у разі аварійної ситуації;
- (f) відповідно до статті 9, зазначені працівники повинні отримати належну підготовку, що відповідає передбачуваним операціям, зокрема у сфері рятувальних робіт.

За виняткових обставин, коли, із врахуванням оцінки ризиків, використання другого канату зробить роботу небезпечнішою, може бути дозволене використання одного канату – за умови, що відповідно до національного законодавства та/або практики були вжиті відповідні заходи для гарантування безпеки.

ДОДАТОК III

ЧАСТИНА А

Скасована Директива з її наступними змінами

(зазначена у статті 13)

Директива Ради 89/655/ЄЕС
(ОВ L 393, 30.12.1989, с. 13)

Директива Ради 95/63/ЄС
(ОВ L 335, 30.12.1995, с. 28)

Директива 2001/45/ЄС
Європейського Парламенту та
Ради
(ОВ L 195, 19.07.2001, с. 46)

Директива 2007/30/ЄС
Європейського Парламенту та
Ради
(ОВ L 165, 27.06.2007, с. 21)

Тільки стосовно посилання, зробленого
у параграфі 3 статті 3 Директиви
89/655/ЄЕС

ЧАСТИНА В

Перелік кінцевих термінів транспонування положень до національного законодавства

(згаданих у статті 13)

Директива	Термін транспонування
89/655/ЄЕС	31 грудня
1992 95/63/ЄС	4 грудня 1998 року
2001/45/ЄС	19 липня 2004 року ⁽¹⁾
2007/30/ЄС	31 грудня 2012 року ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Держави-члени в тому, що стосується імплементації параграфу 4 Додатка II до Директиви 89/655/ЄЕС, мають право скористатися перехідним періодом, що не перевищує 2 років та починається з 19 липня 2004 року, для того, щоб врахувати різноманітні ситуації, які можуть виникнути внаслідок практичної імплементації Директиви 2001/45/ЄС, зокрема, малими та середніми підприємствами.

ДОДАТОК IV

Таблиця відповідності

Директива 89/655/ЄЕС	Ця Директива
стаття 1	стаття 1
стаття 2	стаття 2
стаття 3	стаття 3
стаття 4	стаття 4
стаття 4 а (1)	стаття 5, параграф 1
стаття 4 а (2), перший та другий абзаци	стаття 5, параграф 2, пункти (а) та (b)
стаття 4 а (3)	стаття 5, параграф 3
стаття 4 а (4)	стаття 5, параграф 4
стаття 5, перший та другий абзаци	стаття 6, підпункти (а) та (b)
стаття 5 а	стаття 7
стаття 6 (1)	стаття 8, параграф 1
стаття 6 (2), перший пункт, перший, другий та третій абзаци	стаття 8, параграф 2, перший абзац, підпункти (а), (b) та (с)
стаття 6 (2), другий пункт	стаття 8, параграф 2, другий абзац
стаття 6 (3)	стаття 8, параграф 3
стаття 7, перший абзац	стаття 9, підпункт (а)
стаття 7, другий абзац	стаття 9, підпункт (b)
стаття 8	стаття 10
стаття 9 (1)	стаття 11, параграф 1
стаття 9 (2), перший та другий абзаци	стаття 11, параграф 2, підпункти (а) та (b)
стаття 10 (1)	—
стаття 10 (2)	стаття 12
—	стаття 13
—	стаття 14
стаття 11	стаття 15
Додаток I	Додаток I
Додаток II	Додаток II
—	Додаток III
—	Додаток IV